

nationale ombudsman

Rapport

De politie Oost-Nederland houdt man zonder goede reden staande

Oordeel

Op basis van het onderzoek vindt de Nationale ombudsman de klachten over de politie-eenheid Oost-Nederland deels gegrond. De Nationale ombudsman vindt de klacht over de Klachtencommissie van de politie-eenheid Oost-Nederland niet gegrond.

Inhoudsopgave

Leeswijzer	3
Wat is de klacht?	3
Wat is er gebeurd?	3
Wat is de visie van Ahmed?	3
Wat is de visie van de politie?	4
Wat is de visie van de klachtencommissie?	5
Welke informatie heeft de Nationale ombudsman verder verzameld?	5
Wat is het oordeel van de Nationale ombudsman?	6
Conclusie	10
Bijlage: Verslag van bevindingen	11

Leeswijzer

Het eerste deel van dit rapport bevat een verkorte weergave van wat tijdens het onderzoek is komen vast te staan met daarna het oordeel van de Nationale ombudsman over de klacht. Als bijlage is een uitgebreid verslag van bevindingen opgenomen; hierin staat alle informatie die de Nationale ombudsman tijdens zijn onderzoek heeft verkregen, voor zover relevant voor de onderzochte klachtonderdelen.

Wat is de klacht?

Ahmed¹ klaagt erover dat hij etnisch geprofileerd is door politieagenten van de politie-eenheid Oost-Nederland. Ook klaagt hij over het gedrag van de agenten tijdens de staandehouding en het oordeel van de politie daarover. Ten slotte klaagt hij over de klachtbehandeling door de klachtencommissie.

Wat is er gebeurd?

Op donderdag 24 oktober 2019 loopt Ahmed rond half één 's nachts een ommetje bij hem in de buurt in Ede. Plots verschijnt een politieauto met daarin twee agenten (agent Everts en agent Konings²). De agenten vragen Ahmed om te stoppen en zijn identiteitsbewijs (ID) te laten zien. Dit geeft Ahmed. De agenten controleren zijn ID en vragen Ahmed wat zijn adres is. Nadat Ahmed antwoordt, zeggen de agenten dat hij zijn weg mag vervolgen.

Ahmed vraagt de agenten waarom hij wordt staande gehouden. De agenten antwoorden dat zij hem er verdacht vinden uitzien, omdat hij rond middernacht op straat loopt met een vest aan en een capuchon op. Ahmed vindt dit een belachelijke reden om iemand staande te houden. Dit is ook niet de eerste keer dat hij door de politie wordt staande gehouden. Hij besluit om een klacht in te dienen bij de politie.

Daarin klaagt Ahmed ten eerste over de reden van de staandehouding. Rond middernacht op straat lopen met een vest aan en een capuchon op vindt hij geen goede en geldige reden voor een staandehouding en ID-controle. Ahmed denkt dat de agenten hem etnisch profileerden. Hiernaast klaagt Ahmed over de bejegening door de agenten. De agenten vroegen hem om zijn ID zonder uit te leggen waarom zij daar om vroegen. Volgens Ahmed antwoordden ze ook niet op zijn vragen.

De politie heeft Ahmeds klacht in behandeling genomen. Ahmed heeft een gesprek gehad met de teamchef van het basisteam Ede, die benieuwd was om van hem over zijn ervaring te horen. De politie heeft Ahmed aangeboden om in gesprek te gaan met de twee politieagenten. Dat wilde Ahmed niet. Hij wilde een oordeel over zijn klacht. De politie heeft zijn klacht daarom aan de klachtencommissie van de politie-eenheid Oost-Nederland voorgelegd. De klachtencommissie heeft een hoorzitting gehouden waarin Ahmed en de betrokken agenten hun zienswijze op de klacht hebben gegeven. Daarna heeft de klachtencommissie de politiechef geadviseerd over het oordeel. Zij heeft geadviseerd om beide klachtonderdelen ongegrond te verklaren. De politiechef heeft dit oordeel overgenomen.

Ahmed is het oneens met het oordeel van de politie over zijn klacht. Ook vindt hij dat de klachtencommissie zijn klacht niet goed heeft behandeld. Hij dient een klacht in bij de Nationale ombudsman.

Wat is de visie van Ahmed?

De klacht over de politie

Ahmed blijft erbij dat de politie geen goede reden had om hem staande te houden. Hij liep rond half één 's nachts in de buurt van zijn huis en deed niets gek. Hij vindt niet dat het tijdstip waarop of de plek waar hij liep reden gaven om hem staande te houden. Half één 's nachts is volgens hem geen opmerkelijk tijdstip om nog op straat zijn. Volgens Ahmed lopen er op dat tijdstip wel vaker mensen uit zijn flat nog een rondje op straat met hun hond. Hij vindt verder dat het dragen van een capuchon geen reden kan zijn om iemand te controleren. Het is niet verboden en het maakt hem niet verdacht. Volgens Ahmed waren zijn gedrag, het tijdstip en/of de locatie dus geen reden om te denken dat er sprake zou zijn van criminele activiteiten. Ahmed

¹ Fictieve naam.

² Fictieve namen.

denkt dat de politie hem etnisch profileerde. Hij vindt het hiervoor ook van belang dat dit niet de eerste keer was dat de politie hem controleerde.

De agenten hebben gezegd dat zij Ahmeds huidskleur nog niet hadden gezien op het moment dat zij besloten om hem staande te houden. Dit gelooft Ahmed niet. Agent Everts had tijdens de hoorzitting van de klachtencommissie verklaard dat hij zich herinnerde dat zijn collega en hij Ahmed vanuit een zijstraat de Keesomstraat (zie informatie over de locatie op pagina's 16 en 17) zagen oplopen. Volgens Ahmed betekent dit dat het mogelijk is dat de agenten zijn huidskleur wél hebben gezien. Want zijn capuchon bedekte de zijkant van zijn gezicht niet.

Hiernaast vindt Ahmed dat de agenten niet netjes met hem communiceerden. Volgens hem vroegen de agenten hem om zijn ID zonder uit te leggen waarom zij dat deden. Ahmed gaf direct zijn ID. Hij zei hierbij wel dat de politie hem telkens zonder reden staande houdt en om zijn ID vraagt. Volgens Ahmed zei hij dit twee keer, maar negeerden de agenten zijn opmerkingen. Ahmed geeft verder aan dat de agenten pas uitleg gaven over de reden voor de staandehouding toen hij daar om vroeg. Maar hij vindt dat hij ook toen geen goede uitleg kreeg. Alleen de mededeling dat hij er voor hen verdacht uitzag, vond hij namelijk niet voldoende voor een staandehouding en het scannen van zijn ID.

De klacht over de klachtencommissie

Ahmed vindt dat de klachtencommissie zijn klacht niet goed heeft behandeld. Hij heeft niet het idee dat er sprake was van een eerlijke en onpartijdige behandeling. Zo stelt Ahmed dat de klachtencommissie te veel aandacht besteedt aan het feit dat de politie hem controleerde omdat hij een capuchon droeg. Maar de agenten hebben dit volgens Ahmed nooit als belangrijke factor genoemd voor die controle. Ahmed geeft aan dat zijn klacht over de behandeling door de klachtencommissie ook komt door het verslag dat de klachtencommissie van de hoorzitting heeft gemaakt. De politie heeft hem dit met het eindoordeel over zijn klacht toegestuurd. Het verslag is volgens Ahmed onvolledig. Hij mist een aantal punten die volgens hem belangrijk zijn. Hij heeft het idee dat de commissie meerdere dingen die hij inbracht opzettelijk weg heeft gelaten (deze staan allemaal in de bijlage op pagina 15). Ahmed merkt hiernaast op dat ook de samenstelling van de klachtencommissie hem weinig vertrouwen gaf in een goede behandeling van zijn klacht. Er waren tijdens de hoorzitting veel mensen aanwezig, maar Ahmed was de enige persoon van kleur in de ruimte. Voor de rest waren er alleen witte mensen. Dit gaf hem geen prettig gevoel.

Wat is de visie van de politie?

De politie geeft aan dat de combinatie van het tijdstip, de locatie en het feit dat Ahmed een capuchon droeg reden was voor de staandehouding. Ahmed is staande gehouden op grond van artikel 8 van de Politiewet. Op grond van dit artikel kan de politie mensen staande houden wanneer dit "*redelijkerwijs noodzakelijk is voor de uitvoering van de politietaak*". De politie vond het in dit geval redelijkerwijs noodzakelijk.

Bij de plek waar Ahmed liep, ligt een bedrijventerrein. De politie geeft aan dat dit terrein behoort tot het type locatie waarvan zij weet dat het gevoelig is voor criminele activiteiten. Volgens de politie is dit daarom een gebied dat standaard haar aandacht heeft. De politie geeft verder aan dat Ahmed daar liep op een tijdstip waarop de meeste mensen op bed liggen. Het is geen tijdstip waarop de politie op die plek mensen verwacht. De agenten zagen hem en vroegen zich af wat hij daar deed. Over het dragen van een capuchon geeft de politie aan dat dit weliswaar niet verboden is, maar dat het wel een factor is die eraan kan bijdragen dat de politie reden ziet voor een controle. Een deel van de mensen die diefstallen pleegt of andere criminele activiteiten begaat, draagt nu eenmaal een capuchon. De politie benadrukt dat het belangrijk is dat deze drie factoren zich gezamenlijk voordeden. Juist de combinatie van de drie factoren maakt dat ze tezamen zwaar genoeg waren voor het uitvoeren van een controle, stelt de politie.

De politie merkt verder op dat Ahmeds huidskleur geen rol kan hebben gespeeld. De agenten hebben beiden verklaard dat zij Ahmeds huidskleur niet hadden gezien op het moment dat zij besloten om hem staande te houden. Zij hebben gezegd dat zij op de Keesomstraat reden en verderop bij de AH XL een persoon met capuchon zagen lopen. Volgens agent Everts zagen ze nog niet eens of deze persoon een man of een vrouw was. Ze zagen meer een gedaante. De politie gelooft de agenten. Het was donker en door de capuchon werd het zicht op (een deel van) Ahmeds gezicht weggenomen. De politie denkt niet dat het in deze omstandigheden mogelijk was om Ahmeds huidskleur te zien.

Over Ahmeds klacht over de bejegening stelt de politie vast dat de verklaringen van Ahmed en de agenten uiteenlopen. De agenten hebben gezegd dat zij wel uitleg gaven aan Ahmed. Volgens hen liet Ahmed direct op geïrriteerde manier weten dat hij het niet eens was met de controle. Ook geven zij aan dat Ahmed hen telkens onderbrak en dat ze daarom op een gegeven moment zijn gestopt met het geven van uitleg. De politie oordeelde dat haar niet is gebleken dat de agenten Ahmed onheus hebben bejegend en vond de klacht daarom ongegrond. In het onderzoek van de ombudsman heeft de politie daarover nog gezegd dat het niet denkbeeldig is dat de uitleg van de agenten aan Ahmed voorbij is gegaan. Ahmed schreef namelijk in zijn klacht: *"Ik diende een klacht in tegen deze staandehouding omdat ik etnisch profileren bij de politie wil aanklaarten."* Volgens de politie blijkt hieruit dat Ahmed aanneemt dat er sowieso bij iedere controle sprake is van etnisch profileren en dat hij daarom niet goed naar de uitleg heeft geluisterd.

Wat is de visie van de klachtencommissie?

De klachtencommissie geeft aan dat het verslag van de hoorzitting de kern moet vangen van waar de klacht over gaat. Het is een zakelijke weergave van het gesprek. Het is niet het doel om alles wat er gezegd wordt volledig uit te schrijven. Het is meer dan een samenvatting, maar het is geen letterlijke weergave. De klager krijgt het verslag bij de beslissing op zijn klacht. De klachtencommissie stelt dat sommige punten die Ahmed in zijn klacht naar voren brengt, wel in het verslag staan, maar misschien niet zo uitgebreid als hij had gewild. Een aantal andere punten staat er inderdaad niet in. Over het gevoel dat Ahmed had bij haar witte samenstelling geeft de klachtencommissie aan dat zij zich kan voorstellen dat een meer gemengde samenstelling hem een beter gevoel had gegeven. Maar zij denkt niet dat de behandeling van de klacht beter of slechter geworden is door de samenstelling. De kwaliteit hiervan wordt niet beïnvloed door de huidskleur van haar leden.

Welke informatie heeft de Nationale ombudsman verder verzameld?

Bezoek aan de locatie

Onderzoekers van de Nationale ombudsman hebben de plek bezocht waar Ahmed is staande gehouden. Het is een plek waar veel bedrijven omheen liggen, met name aan de westkant van de straat waar Ahmed werd staande gehouden. Daar is ook een 'bewaakt en beveiligd bedrijventerrein'. Ten oosten van de Keesomstraat ligt een woonwijk. Ook achter de parkeerplaats van de AH XL ligt een woonwijk (zie pagina's 16 en 17 voor meer informatie).

Verklaringen van de agenten

De Nationale ombudsman heeft de agenten gevraagd of zij op de klacht wilden reageren. Agent Konings gaf aan de vragen niet goed meer te kunnen beantwoorden. De ombudsman kan afgaan op de verklaringen die hij tijdens de klachtbehandeling door de politie had gegeven. Agent Everts heeft wel een verklaring afgelegd. Hij gaf aan dat hij niet helemaal zeker weet of het klopt, maar dat hij zich herinnert dat zijn collega en hij vanaf de Dr. W. Dreeslaan (deze straat ligt ten zuiden van de Keesomstraat en gaat daar in over) kwamen aanrijden en dat zij Ahmed vanuit een zijstraat de Keesomstraat zagen oplopen. Verder verklaarde hij nog

wel honderd procent zeker te weten dat hij Ahmeds huidskleur niet kon waarnemen op het moment dat hij en zijn collega de beslissing namen om hem te controleren. Hij durft er zijn hand voor in het vuur te steken dat ook agent Konings die niet heeft kunnen zien. Het was donker en zij zagen een donkere gedaante met een capuchon.

Wat is het oordeel van de Nationale ombudsman?

Over de staandehouding

De Nationale ombudsman toetst Ahmeds klacht over etnisch profileren aan het behoorlijkheidsvereiste van het respecteren van grondrechten. Dit vereiste houdt in dat de overheid de grondrechten van burgers respecteert. Etnisch profileren is het gebruik van criteria als ras, huidskleur, nationaliteit, taal, geloof of afkomst bij opsporing of rechtshandhaving terwijl dat niet objectief te rechtvaardigen is. Het is een vorm van discriminatie en daarmee in strijd met artikel 1 van de Grondwet.

In het rapport 'Verkleurde Beelden' schetst de ombudsman een kader voor het beoordelen van klachten over etnisch profileren.³ Voordat de ombudsman aan dit beoordelingskader toekomt, moet echter worden vastgesteld of de politie Ahmeds etniciteit überhaupt kende. In dit geval hebben de agenten verklaard dat zij Ahmeds huidskleur niet hebben gezien voordat zij de keuze maakten om hem staande te houden. Dat zou betekenen dat er van etnisch profileren geen sprake was. Om onderscheid te kunnen maken op basis van huidskleur, is het immers nodig de huidskleur te kennen.

De Nationale ombudsman vindt de verklaringen van de agenten geloofwaardig. Hij gaat ervan uit dat zij Ahmeds huidskleur niet hebben kunnen zien voorafgaand aan of op het moment dat zij besloten om hem te controleren. Beide agenten hebben verklaard dat zij besloten tot de staandehouding toen zij op de Keesomstraat reden en bij de AH XL een persoon met een capuchon zagen lopen. Beiden hebben verklaard dat zij op dit beslistmoment de huidskleur van die persoon nog niet konden zien. De ombudsman heeft in zijn onderzoek geen aanwijzingen gevonden die doen twijfelen aan de verklaringen van de agenten. Ook hebben de agenten hierover op verschillende momenten consistent verklaard en komen hun verklaringen met elkaar overeen. Agent A heeft in zijn gesprek met de ombudsman aangegeven dat hij zich niet alles meer herinnert, maar dat hij nog wel honderd procent zeker weet dat zijn collega en hij Ahmeds huidskleur niet konden zien op het moment dat zij besloten om hem te controleren.

Naast het feit dat de agenten consistent hebben verklaard en dat er geen aanwijzingen zijn die aanleiding geven om te twijfelen aan hun verklaringen, weegt de ombudsman ook mee dat de omstandigheden hun verklaringen aannemelijk maken. Het was donker en de agenten kwamen van een afstand aanrijden. Van een afstand, in het donker en vanuit de auto is het moeilijk om iemands huidskleur te zien. En dat wordt alleen maar moeilijker als die persoon ook nog eens een capuchon op heeft die het zicht op zijn gezicht (gedeeltelijk) belemmert, zoals de agenten hebben verklaard. Het zou misschien anders zijn geweest als de agenten Ahmed tegemoet waren gereden en daardoor zijn gezicht volledig hadden kunnen zien. Maar de verklaringen (zowel die van de agenten als die van Ahmed) wijzen erop dat de agenten noordwaarts reden en dat zij Ahmed vanuit een zijstraat de Keesomstraat zagen oplopen.

Gelet op het vorenstaande concludeert de Nationale ombudsman dat van etnisch profileren geen sprake was. Dat neemt niet weg dat de controle wel dit idee heeft gegeven aan Ahmed en dat Ahmed daarom reden had om een klacht in te dienen. De Nationale ombudsman vindt het belangrijk dat de overheid klachten over etnisch profileren serieus neemt. Bij de behandeling van die klachten moet de overheid goed luisteren naar het verhaal van de burger en goed onderzoek doen.⁴ Wanneer de ombudsman een klacht over etnisch profileren onderzoekt, kijkt hij daarom ook naar hoe de instantie is omgegaan met de klacht. In dit geval vindt

³ Rapport 2021/030, vanaf p. 61. Het rapport is te vinden op de website van de Nationale ombudsman.

⁴ Rapport 2021/030, zie vanaf pagina 52 'Hoe behandel je een klacht over etnisch profileren?'

de ombudsman dat de politie Ahmeds klacht goed heeft behandeld. De teamchef van het basisteam Ede is in gesprek gegaan met Ahmed om over zijn ervaring te horen. Hiermee liet de politie zien zijn klacht serieus te nemen. De politie heeft Ahmed ook aangeboden om in gesprek te gaan met de agenten, maar Ahmed heeft zelf aangegeven dat hij dit niet wilde. Hierop heeft de politie de klacht in de tweede fase aan de klachtencommissie voorgelegd. Hiermee liet de politie ook zien te luisteren naar wat de burger wilde met zijn klacht, wat in dit geval een oordeel was.

Dan rest ten slotte nog de vraag of de politie een goede reden had om Ahmed te controleren. Ahmed vindt van niet en ook daarover heeft hij geklaagd. Dit is de ombudsman met Ahmed eens. De ombudsman stelt vast dat de situatie die zich voordeed geen situatie was waarin een identiteitscontrole op grond van artikel 8 van de Politiewet gerechtvaardigd was.

Voor een controle op grond van artikel 8 van de Politiewet moet er altijd een geldige reden zijn die terug te voeren is op een politietoek. Het verband met die politietoek moet duidelijk zijn en de politie moet inzichtelijk kunnen maken waarom de controle redelijkerwijs noodzakelijk was voor de uitvoering van die taak.⁵ In dit geval is de reden voor de controle terug te voeren op de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde. De politie heeft in haar motivering immers een verband gelegd tussen de controle en de mogelijkheid van inbraken in het betreffende gebied. De politie heeft echter onvoldoende inzichtelijk gemaakt waarom de controle van Ahmed redelijkerwijs noodzakelijk was voor deze politietoek. Hierover heeft de politie gezegd dat dit te maken had met de combinatie van de locatie, het tijdstip en het dragen van een capuchon. De politie benadrukt hierbij het belang van het samenspel van deze drie factoren, waarbij het gewicht van elk van de factoren zwaarder wordt juist doordat ze in combinatie aanwezig waren. De ombudsman vindt echter dat de drie factoren, niet apart en niet in combinatie, het redelijkerwijs noodzakelijk maakten om Ahmed te controleren. De ombudsman wijst hiervoor op het volgende.

Uit de Instructie identificatieplicht en uit de toepasselijke rechtspraak⁶ volgt dat de aanwezigheid van burgers op bepaalde plekken op bepaalde tijdstippen een legitieme reden kan vormen voor een controle op grond van artikel 8 van de Politiewet. Het moet dan gaan om plekken waar burgers op dat tijdstip niet worden verwacht; dat de politie daar dan toch burgers ziet, moet dus afwijken van het te verwachten straatbeeld. Daarnaast moet er een gegronde reden zijn, bijvoorbeeld gelegen in de aard van de locatie of in bepaald waargenomen gedrag, om het redelijke vermoeden te hebben dat er een kans is dat daar strafbare feiten kunnen worden gepleegd. De ombudsman vindt dat die gegronde reden in het geval van Ahmed ontbrak.

Ahmed liep op een doordeweekse nacht om half één op straat op een locatie waar op dat tijdstip niet direct meer mensen op straat worden verwacht. Zoals gezegd is de aanwezigheid rond middernacht op een plek die verder rustig is en waar niet direct mensen worden verwacht, nog onvoldoende reden voor een staandhouding. Er moet een factor zijn die bijdraagt aan het vermoeden dat er strafbare feiten kunnen worden gepleegd. Dit kan te maken hebben met de aard van de locatie. In de Instructie staat daar een voorbeeld van, namelijk de situatie waarin een auto 's nachts rondrijdt op een industrieterrein. Dan kan volgens de Instructie een controle legitiem zijn. De ombudsman stelt vast dat de locatie waar Ahmed liep geen afgelegen industrieterrein is. Het is een gebied waar een bedrijventerrein ligt, maar waar zich ook woningen bevinden. Het is dus niet zo vreemd dat daar om half één 's nachts nog iemand loopt. Volgens de politie was bepalend dat Ahmed zich bevond op een locatie waarvan de politie bekend is dat deze gevoelig is voor criminele activiteiten en die daarom de 'niet-aflatende aandacht' heeft van de politie. De politie heeft echter ondanks vragen van de ombudsman niet kunnen staven dat de betreffende locatie gevoelig is voor criminele activiteiten. Er was ook geen specifieke aanleiding of reden dat de agenten daar reden. Het is niet zo dat de politie bijvoorbeeld een melding van een verdacht persoon of een verdachte situatie had ontvangen. De andere factor die de politie noemt was dat Ahmed een capuchon droeg. Het dragen van een

⁵ Zie het verslag van bevindingen, pagina 19

⁶ Zie het verslag van bevindingen, dezelfde pagina als bovenstaande noot

capuchon is op zich een onschuldige gedraging en daarom als zodanig niet genoeg om iemand staande te houden. De ombudsman kan zich voorstellen dat het dragen van een capuchon in sommige gevallen net de doorslaggevende factor kan zijn om iemand staande te houden. Maar dan moeten de andere factoren, zoals de locatie en het tijdstip, daar wel al mede aanleiding voor geven. Dat heeft de politie in dit geval echter niet aannemelijk gemaakt.

De ombudsman vindt de omstandigheden zoals die zich voordeden niet zodanig dat deze een identiteitscontrole op grond van artikel 8 van de Politiewet rechtvaardigen. De ombudsman is er immers niet van overtuigd dat de controle redelijkerwijs noodzakelijk was voor de uitvoering van de politietaak. Dat betekent dat de politie met deze staandehouding niet in overeenstemming met de wet heeft gehandeld. Hiermee was deze staandehouding niet behoorlijk.

Over de ongegrondverklaring van de bejegeningklacht

De Nationale ombudsman toetst deze klacht aan het behoorlijkheidsvereiste van goede motivering. Van de overheid mag worden verwacht dat zij haar handelen en besluiten duidelijk uitlegt aan de burger. Bij een goede motivering hoort onder andere een heldere redenering. Ook mag worden verwacht dat de overheid aangeeft van welke feiten zij is uitgegaan.

De politie heeft voor het oordeel over Ahmeds klacht het advies van de klachtencommissie overgenomen zonder een andere of aanvullende motivering te geven. De ombudsman beschouwt de motivering van het advies van de klachtencommissie daarom als de motivering van de politie. Hij stelt vast dat deze ontoereikend is. De politie stelt in het oordeel eerst vast dat de verklaringen uiteenlopen. Vervolgens geeft de politie aan dat haar niet is gebleken dat de betrokken agenten Ahmed onheus hebben bejegend en dat zij de klacht daarom ongegrond vindt. In haar motivering geeft de politie niet aan van welke feiten zij is uitgegaan en hoe zij tot de vaststelling van die feiten is gekomen. Een heldere redenering ontbreekt bovendien.

Het enige wat feitelijk is vast te stellen over deze klacht is wat de verklaringen van de betrokkenen zijn en dat deze uiteenlopen. Om de klacht gegrond of ongegrond te verklaren had de politie dus moeten uitleggen waarom zij de ene verklaring geloofwaardiger achtte dan de andere. Hierbij had verwacht mogen worden dat de politie had aangegeven welke concrete aanwijzingen zij had om meer waarde te hechten aan één van de verklaringen en die daarom te volgen. Dit heeft de politie niet gedaan.

In het onderzoek van de ombudsman heeft de politie haar motivering wel aangevuld. Zij heeft aangegeven dat ze het niet denkbeeldig vindt dat de uitleg van de agenten aan Ahmed voorbij is gegaan, omdat Ahmed bij de staandehouding direct aannam dat hij etnisch geprofileerd werd. Dat Ahmed direct die aanname had, leidt de politie af uit een opmerking in zijn klacht. Daarin schrijft Ahmed dat hij etnisch profileren bij de politie wil aanklaarten. Deze redenering van de politie kan de ombudsman niet volgen. Wat Ahmed uitlegt als motivering voor het indienen van zijn klacht, zegt niets over het moment waarop hij aannam etnisch geprofileerd te zijn. En zelfs als hij direct die aanname had, kan daaruit niet worden afgeleid dat hij helemaal niet meer luisterde naar wat de agenten zeiden.

De ombudsman vindt dat de ongegrondverklaring van Ahmeds klacht over de bejegening niet is gemotiveerd op een manier die verwacht had mogen worden. De ombudsman vindt verder dat de politie zich, gelet op de beschikbare informatie, had moeten onthouden van een oordeel. De politie heeft het behoorlijkheidsvereiste van goede motivering geschonden. De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

Over de behandeling door de klachtencommissie

De Nationale ombudsman toetst deze klacht aan de behoorlijkheidsvereisten van onpartijdigheid en goede voorbereiding. Het vereiste van onpartijdigheid houdt in dat de overheid zich onpartijdig opstelt en zonder

vooroordelen handelt. Het vereiste van goede voorbereiding houdt in dat de overheid alle informatie verzamelt die van belang is om tot een weloverwogen beslissing te komen.

De ombudsman heeft in zijn onderzoek vastgesteld dat het verslag van de hoorzitting inderdaad niet volledig was. Hij vindt echter niet dat dit wijst op een slechte of een partijdige behandeling van Ahmeds klacht. Op grond van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) is een klachtencommissie verplicht om 'het verslag van het horen' in het advies aan het bestuursorgaan op te nemen, maar de wetgever heeft verder geen eisen gesteld aan dat verslag.⁷ Voor bestuursorganen geldt op grond van de Awb dat zij in het verslag van het horen moeten vastleggen wat er op hoofdlijnen met de klager is besproken. De ombudsman vindt het redelijk om deze eis door te trekken naar verslagen van adviescommissies, zoals de klachtencommissie van de politie. Dit komt overeen met wat de klachtencommissies zelf hebben afgesproken. Dat is namelijk dat zij in het verslag een zakelijke weergave geven van dat wat er tijdens de hoorzitting is besproken. Het is niet het doel om alles wat er tijdens de hoorzitting is gezegd in het verslag op te nemen, maar het verslag moet de kern bevatten van de klacht. Volgens de Nationale ombudsman doet het verslag van de klachtencommissie Oost-Nederland dit.

Ahmed heeft een aantal van zijn uitspraken niet teruggelezen in het verslag. De ombudsman kan zich voorstellen dat hij deze had willen zien. Hij heeft ze ingebracht omdat hij het belangrijke punten vond voor de beoordeling van zijn klacht. De opmerkingen die Ahmed aanvoert, maken echter niet dat de klachtencommissie de kern van de klacht en van wat van belang is voor haar beoordeling niet heeft weergegeven in het verslag. Die kern draait om de reden van de staandehouding en om de bejegening tijdens de staandehouding. Het gesprek daarover staat op hoofdlijnen in het verslag. Daar doen de door Ahmed aangevoerde opmerkingen niet aan af.

Zo mist Ahmed zijn opmerking dat hij niet *op* een parkeerplaats liep, maar dat hij *langs* een parkeerplaats liep. Voor de beoordeling heeft de klachtencommissie het met name van belang geacht dat Ahmed zich nabij een bedrijventerrein bevond op een moment dat daar geen bedrijvigheid was. Het verschil tussen *op* of *langs* een parkeerplaats maakt niet uit voor dat wat er in de kern is gezegd over de betreffende locatie. Een ander punt dat Ahmed aanvoert, is dat hij vindt dat de klachtencommissie had moeten opschrijven dat zijn capuchon zijn gezicht niet bedekte. In het verslag staat weergegeven dat Ahmed tijdens de hoorzitting opstond en dat hij liet zien dat hij een trui met capuchon droeg. Maar daar staat niet bij dat zijn capuchon zijn gezicht onbedekt liet. Capuchons laten gezichten echter doorgaans onbedekt. De ombudsman vindt het niet gek dat de klachtencommissie dit niet expliciet heeft opgeschreven. Net als bij deze twee voorbeelden het geval is, maken ook de andere opmerkingen die Ahmed aanvoert niet dat het verslag van de hoorzitting de kern van de klacht en van wat van belang was voor de beoordeling door de klachtencommissie, niet bevat. De ombudsman ziet dan ook geen reden om aan te nemen dat de onvolledigheid van het verslag erop duidt dat de klachtencommissie partijdig was. Voor zover niet het hele gesprek is weergegeven, heeft dit er volgens de Nationale ombudsman mee te maken dat de klachtencommissie de kern van het gesprek heeft willen vangen.

Ahmed vindt verder dat de klachtencommissie vooringenomen was, omdat zij in haar advies meer nadruk legt op het dragen van de capuchon als reden voor de staandehouding dan de politieagenten deden. De ombudsman vindt dat de klachtencommissie op dit punt te veel een eigen invulling heeft gegeven aan de redenen van de politieagenten om Ahmed staande te houden. Dat had de klachtencommissie niet moeten doen. Er is voor de ombudsman echter geen aanleiding om aan te nemen dat de klachtencommissie dit vanuit vooringenomenheid heeft gedaan. Daarbij speelt mee dat de ombudsman – en de klachtencommissie waarschijnlijk ook – weet dat het dragen van een capuchon in sommige gevallen en onder bepaalde omstandigheden voor politieagenten een (extra) reden kan zijn om iemand staande te houden. Dan Ahmeds gevoel bij de witte samenstelling van de klachtencommissie. Net als de klachtencommissie zelf kan de

⁷ Zie het verslag van bevindingen, p. 23.

ombudsman zich dat gevoel voorstellen. Bij klachten die gaan over discriminatie op grond van huidskleur, kan de ombudsman het begrijpen dat de klager het fijn vindt als de commissie die zijn klacht beoordeelt een diverse samenstelling heeft wat betreft kleur. De ombudsman ziet echter geen aanleiding om aan te nemen dat de samenstelling van de klachtencommissie van invloed is geweest op de behandeling van Ahmeds klacht en/of het advies dat zij heeft uitgebracht.

Alles overziend vindt de Nationale ombudsman Ahmeds klacht over de klachtbehandeling door de klachtencommissie ongegrond. De klachtencommissie heeft de vereisten van goede voorbereiding en onpartijdigheid niet geschonden. De onderzochte gedraging is behoorlijk.

Conclusie

Ahmeds klacht over etnisch profileren vindt de Nationale ombudsman niet gegrond. De agenten hebben verklaard dat zij Ahmeds huidskleur niet hebben gezien voordat zij besloten om hem staande te houden. De ombudsman vindt hun verklaringen geloofwaardig.

Ahmeds klacht dat de politie hem staande hield zonder dat daar een goede reden voor was, is gegrond. De politie controleerde hem op grond van artikel 8 van de Politiewet. Op grond van dat artikel kan de politie een identiteitscontrole uitvoeren wanneer dat redelijkerwijs noodzakelijk is voor de uitvoering van de politietaak. In dit geval gaven de omstandigheden (het tijdstip, de locatie en het dragen van een capuchon) onvoldoende reden voor een controle.

Ahmeds klacht dat de politie het oordeel over zijn bejegening klacht niet goed heeft gemotiveerd is gegrond. Over de bejegening liepen de verklaringen van Ahmed en de agenten uiteen. De politie heeft niet goed uitgelegd waarom zij uitging van de verklaringen van de agenten. Deze klacht is gegrond wegens schending van het vereiste van goede motivering.

Ahmeds klacht dat de klachtencommissie zijn klacht niet goed heeft behandeld is ongegrond. Een aantal dingen die Ahmed tijdens de hoorzitting heeft gezegd staan weliswaar niet in het verslag, maar het verslag hoeft ook geen volledige weergave te zijn van alles wat er tijdens de hoorzitting wordt gezegd. De ombudsman ziet geen reden om te denken dat de klachtencommissie partijdig was of dat de klachtencommissie het oordeel niet goed heeft voorbereid. De klachtencommissie heeft de vereisten van onpartijdigheid en goede voorbereiding niet geschonden.

De Nationale ombudsman,

Reinier van Zutphen

Bijlage: Verslag van bevindingen

Wat is de klacht?

Ahmed⁸ klaagt erover dat hij etnisch geprofileerd is door politieagenten van de politie-eenheid Oost-Nederland. Ook klaagt hij over het gedrag van de agenten tijdens de staandehouding en het oordeel van de politie daarover. Ten slotte klaagt hij over de klachtbehandeling door de klachtencommissie.

Wat ging er aan de klacht vooraf?

Op donderdag 24 oktober 2019 loopt Ahmed rond half één 's nachts een ommetje bij hem in de buurt in Ede. Plots verschijnt een politieauto met daarin twee agenten (agent Everts en agent Konings⁹). De agenten vragen Ahmed om te stoppen en zijn identiteitsbewijs (ID) te laten zien. Dit geeft Ahmed. De agenten controleren zijn ID en vragen Ahmed wat zijn adres is. Nadat Ahmed antwoordt, zeggen de agenten dat hij zijn weg mag vervolgen.

Ahmed vraagt de agenten waarom hij wordt staande gehouden. De agenten antwoorden dat zij hem er verdacht vinden uitzien, omdat hij rond middernacht op straat loopt met een vest aan en een capuchon op. Ahmed vindt dit een belachelijke reden om iemand staande te houden. Dit is ook niet de eerste keer dat hij door de politie wordt staande gehouden. Hij besluit om een klacht in te dienen.

Wat was de oorspronkelijke klacht bij de politie?

Ahmed klaagde ten eerste over de reden van de staandehouding. Rond middernacht op straat lopen met een vest aan en een capuchon op vindt hij geen goede en geldige reden voor een staandehouding en ID-controle. Andere buurtbewoners lopen ook vaak rond dat tijdstip op straat. Hij heeft nog nooit gezien dat een agent hen controleerde. Volgens Ahmed hebben de agenten hem dan ook etnisch geprofileerd. Hij werd anders behandeld dan anderen die hetzelfde doen. Ahmed vond het ook raar dat één van de agenten foto's nam van zijn ID en dat hij naar zijn adres werd gevraagd. Maakt het kennen van zijn identiteit en zijn adres hem minder verdacht? Ahmed gaf aan de logica van deze procedure niet te begrijpen.

Hiernaast klaagde Ahmed over de bejegening door de agenten. De agenten vroegen hem om zijn ID zonder uit te leggen waarom zij daarom vroegen. Ahmed gaf direct zijn ID. Hij zei hierbij wel dat de politie hem telkens zonder reden staande houdt en om zijn ID vraagt. Volgens Ahmed zei hij dit twee keer, maar negeerden de agenten zijn opmerkingen.

Ahmed schreef in zijn klacht dat dit niet de eerste keer was dat hij werd staande gehouden. Ahmed is nog niet zo lang geleden verhuisd en ook in zijn oude woonplaats heeft hij geklaagd over onterechte staandehoudingen. Het leek erop dat de politie wachtte totdat hij naar Ede ging verhuizen om hem daar staande te houden, schreef Ahmed. Dat gaf hem geen fijn gevoel.

Hoe is de klacht door de politie behandeld?

In de eerste fase van klachtbehandeling¹⁰ heeft de politie Ahmed uitgenodigd voor een gesprek met de

⁸ Fictieve naam.

⁹ Fictieve namen.

¹⁰ Klachtbehandeling bij de politie kent twee fases. In de eerste 'informele' fase kijkt de politie of ze de klacht op kan lossen. In de tweede fase behandelt een onafhankelijke klachtencommissie de klacht waarbij zij de politiechef adviseert over een oordeel. Daarna geeft de politiechef het eindoordeel over de klacht.

teamchef van het basisteam in Ede. De politie heeft hem ook uitgenodigd voor een gesprek met de betrokken agenten, maar dat wilde Ahmed niet. Hij dacht niet dat de agenten de waarheid zouden spreken en wilde een oordeel over zijn klacht. Zijn klacht is daarom door de klachtencommissie van de politie Oost-Nederland behandeld. Zij heeft advies uitgebracht aan de politiechef over het oordeel. Hieronder volgt een korte weergave van het gesprek met de teamchef, van de verklaringen van de agenten en van Ahmed, het advies van de klachtencommissie en het oordeel van de politiechef (deze laatste twee zijn hetzelfde).

Het gesprek met de teamchef

De teamchef was benieuwd naar Ahmeds ervaring en wilde hem persoonlijk spreken om op zijn ervaring in te gaan. Ahmed vertelde hem dat hij vaker was gecontroleerd op verschillende plekken in Nederland en dat hij vond dat dit moest ophouden. De teamchef gaf aan dat hij ook niet wilde dat politiemensen etnisch profileren, maar dat vastgesteld moest worden of ze dat in dit geval ook inderdaad hadden gedaan.

Ahmed vertelde over de omstandigheden waaronder hij is gecontroleerd. Hij liep rond half één 's nachts in een minder bewoonde omgeving. Dit deed hij wel vaker. Hij vindt dat hij de vrijheid heeft om overal te lopen zonder last te hebben van politieagenten. De teamchef gaf aan dat hij zijn gevoel begreep en dat hij ook niet wil dat politiemensen controles uitvoeren alleen op grond van uiterlijk. Maar dat hij het wel begrijpt als dit om objectieve redenen gebeurt. Als de reden was dat op een stille plaats midden in de nacht iemand met een capuchon op zijn hoofd loopt, dan kan hij zich dat voorstellen en dan zou hij dat misschien ook doen. De teamchef zei dat de controle daarom misschien wel terecht was.

De verklaringen van de agenten

Na het gesprek met de teamchef heeft de klachtbehandelaar de twee agenten om hun zienswijze gevraagd. Daarna heeft de klachtencommissie de klacht behandeld. In een hoorzitting heeft de klachtencommissie Ahmed en de twee agenten gehoord. Hieronder volgt de verklaring van de agenten.¹¹

De agenten waren bezig met een surveillanceronde in Ede. Agent Everts geeft aan dat ze die nacht extra controles hadden gedaan bij voertuigen die rond bedrijventerreinen reden en bij mensen die nog op straat liepen. Konings verklaart dat het een rustige nachtdienst was waarin ze weinig mensen op straat zagen lopen. Op enig moment zagen Everts en Konings op een bedrijventerrein een persoon lopen met donkere kleding aan en een capuchon over zijn hoofd. Ze zagen deze persoon vlakbij de Albert Heijn XL op de Keesomstraat. Everts en Konings herinneren zich niet dat er een speciale reden was om daar te rijden. Ze hadden geen melding gekregen. Naar het idee van agent Everts was het al wat later dan half één 's nachts. Ze hadden volgens hem ook al even niemand meer gezien. Everts en Konings verklaren beiden dat zij de huidskleur van de persoon niet zagen. Volgens hen hadden ze geen idee wat de afkomst van de persoon was, voordat zij besloten om hem of haar te controleren. Everts verklaart dat het door de capuchon kwam dat zij de huidskleur niet konden zien.

Everts en Konings stellen dat de combinatie van de locatie en het tijdstip de reden was om Ahmed te controleren. Ze vonden het vreemd dat er iemand 's nachts op een parkeerplaats bij een bedrijventerrein liep en besloten daarom een praatje te maken met de persoon. Ze vroegen zich af wat hij daar deed. Het is een tijdstip waarop de meeste mensen op bed liggen. Ook kwam de persoon uit de richting van een gebied waar 's nachts niets te doen is. Het was een terrein dat op enige afstand van woningen ligt en er lopen daar niet veel mensen. Op bedrijventerreinen komen veel inbraken in voertuigen voor. Volgens Everts was de parkeerplaats waarop de persoon liep donker. Everts en Konings geven beiden aan zo'n controle redelijkerwijs noodzakelijk te vinden voor de uitvoering van hun politietaak. De agenten verklaren dat zij wel uitleg hebben gegeven bij de staandehouding. Beiden geven aan dat ze altijd uitleg geven over waarom ze iemand staande houden. Konings verklaart dat Ahmed direct op een

---

¹¹ Dit is een samenvatting van de verklaringen van de agenten tijdens de eerste fase van klachtbehandeling en hun verklaringen tijdens de hoorzitting.

geïrriteerde manier liet weten dat hij het niet eens was met de controle. Volgens hem hebben ze hem in het Engels¹² goed proberen uit te leggen waarom ze zijn identiteitsbewijs controleerden, maar onderbrak Ahmed hen telkens op onfatsoenlijke wijze. Konings zegt dat ze daarom op een gegeven moment gestopt zijn met het geven van uitleg, maar dat ze wel beleefd zijn gebleven. Wat betreft het maken van foto's: de agenten denken dat dit het scannen van Ahmeds ID moet zijn geweest. Dat hebben ze gedaan en dat lijkt op het maken van een foto. Volgens Everts hebben ze ook goed uitgelegd waarom ze dit deden. Konings geeft aan dat ze toen ook zagen dat Ahmed in de buurt woonde en dat hij daarom na de controle zijn weg mocht vervolgen.

De reactie van Ahmed¹³

Het was volgens Ahmed niet waar dat ze zijn huidskleur niet konden zien en hij droeg ook geen donkere kleding. Het enige donkere dat hij droeg, was een zwarte hoodie. Zijn broek was heel lichtgrijs en zijn schoenen lichtbruin. Het feit dat hij een hoodie droeg, maakte niet dat ze zijn gezicht niet konden zien want zijn gezicht was niet bedekt. Ahmed is ervan overtuigd dat de agenten zijn huidskleur wel hebben gezien. Ahmed vindt ook dat iemands kleding geen reden mag vormen voor het uitvoeren voor een controle.

Ahmed blijft erbij dat de agenten hem onvoldoende uitleg gaven. Pas toen Ahmed erom vroeg, legden ze uit waarom ze hem staande hielden. Maar ook toen kreeg hij onvoldoende uitleg. Alleen de mededeling dat hij er voor hen verdacht uitzag, vond hij namelijk niet voldoende uitleg voor een staandehouding en het scannen van zijn ID. Volgens Ahmed klopt het niet dat hij de agenten steeds onbeleefd in de reden viel. Hij vindt het vervelend dat de politie deze verklaring geeft.

Het advies van de klachtencommissie en het eindoordeel van de politiechef

De klachtencommissie adviseerde om beide klachtonderdelen ongegrond te verklaren en gaf daarbij de volgende motivering. De politiechef heeft het advies van de klachtencommissie opgevolgd.

Over het etnisch profileren

"De commissie stelt vast dat de betrokken medewerkers op 24 oktober 2019 omstreeks 00:30 uur aan het surveilleren waren in Ede, nabij het bedrijventerrein op de Keesomstraat. Gezien het tijdstip was er geen bedrijvigheid. Op enig moment zagen zij een persoon lopen met een capuchon over zijn hoofd. Gezien de locatie en het tijdstip hebben de medewerkers de persoon aangesproken en gevraagd naar zijn identiteitsbewijs. De betrokken medewerkers hebben tijdens de zitting verklaard dat zij het gezicht van Ahmed niet hebben gezien alvorens zij besloten om hem te controleren. Uit de verklaringen van de betrokken medewerkers blijkt dat zij Ahmed niet als verdachte zagen, maar hem op grond van artikel 8 Politiewet 2012 hebben gecontroleerd. Toen uit de controle bleek dat Ahmed op loopafstand woonde, hebben de agenten hem zijn weg laten vervolgen.

De commissie is van oordeel dat de betrokken medewerkers voldoende reden hadden (plaats en tijdstip) om Ahmed staande te houden en naar zijn identiteit te vragen. Uit niets is gebleken dat de betrokken medewerkers klager hebben staande gehouden op grond van zijn huidskleur of afkomst."

Over de bejegening

"De commissie stelt vast dat de verklaringen van Ahmed en de betrokken medewerkers uit elkaar lopen. Het is de commissie niet gebleken dat de betrokken medewerkers Ahmed onheus hebben bejegend. Daarom acht de commissie ook dit klachtonderdeel ongegrond."

---

¹² Ahmed spreekt niet goed Nederlands.

¹³ Dit is een samenvatting van Ahmeds reacties op de verklaringen van de agenten uit de eerste en tweede fase.

Extra overweging

Aanvullend op het oordeel schreef de commissie in haar advies dat zij het zich kan voorstellen dat Ahmed het vervelend vindt regelmatig gecontroleerd te worden door de politie.

Wat is de klacht bij de Nationale ombudsman?

Ahmed is het oneens met het oordeel van de politiechef. Ook is hij ontevreden over de behandeling van zijn klacht door de klachtencommissie.

De klacht over etnisch profileren

Ahmed vindt dat het oordeel van de politie niet goed onderbouwd is. Ahmed blijft erbij dat het dragen van een capuchon geen reden is voor een controle. Het is niet verboden en het maakt hem niet verdacht. Ahmed vindt ook dat de politie niet goed heeft onderbouwd waarom de plaats en het tijdstip reden gaven tot een controle. Over de plaats zegt Ahmed dat hij op de stoep liep langs een supermarkt op een plek vlakbij zijn huis. Het is een plek waar andere mensen uit zijn flat ook wel eens een rondje lopen om hun hond uit te laten. Die worden niet staande gehouden. Ahmed vindt half één 's nachts verder geen opmerkelijk laat tijdstip om op straat te zijn. Het is geen 4 of 5 uur 's nachts. Volgens Ahmed waren zijn gedrag, het tijdstip en de plaats geen van alle reden om te denken dat er sprake zou zijn van criminele activiteiten. Er was dus onvoldoende reden voor een staandehouding.

Over het oordeel merkt Ahmed tot slot op dat de commissie onterecht heeft aangenomen dat de agenten hem niet konden zien. Volgens hem zei één van de agenten aan het einde van de zitting dat hij zich herinnerde dat zijn collega en hij Ahmed van de zijkant benaderden. Dat betekent volgens Ahmed dat de agenten hem misschien wel hebben gezien. Zijn capuchon bedekte zijn gezicht namelijk niet.

Ahmed geeft ten slotte aan dat hij vindt dat de ombudsman niet alleen naar deze staandehouding moet kijken. Dit was niet de eerste keer dat de politie hem staande hield. De politie controleert hem vaker dan witte mensen. Dat betekent dat er op een bepaald moment weliswaar een reden zou kunnen zijn voor een controle, maar dat de politie nog steeds selecteert wie zij controleert. En dan heb je als persoon met een donkere huidskleur een grotere kans om geselecteerd te worden. Dat blijkt wel uit het gegeven dat hij meerdere ervaringen heeft. Ahmed vindt dat de ombudsman dit zou moeten meenemen in de behandeling van deze klacht.

De klacht over de bejegening

Ahmed vindt het niet terecht dat de politiechef zijn klacht ongegrond heeft verklaard omdat de verklaringen uiteenliepen. Hij kon niet bewijzen dat hij niet correct is bejegend, maar de agenten konden ook niet bewijzen dat zij hem correct en beleefd hebben bejegend. De politiechef had moeten concluderen dat hij geen oordeel kon vormen in plaats van hem ongelijk te geven, zegt Ahmed.

De klacht over de klachtencommissie

Ahmed klaagt er ook over dat de klachtencommissie zijn klacht niet goed heeft behandeld. Hij heeft het gevoel dat er geen sprake was van een eerlijke en onpartijdige behandeling. Zo stelt Ahmed dat de klachtencommissie te veel aandacht besteedt aan het feit dat de politie hem controleerde omdat hij een capuchon droeg. De agenten hebben dit volgens Ahmed nooit als belangrijke factor genoemd voor die controle. Ahmed geeft aan dat zijn klacht over de behandeling door de klachtencommissie ook komt door het verslag dat de klachtencommissie van de hoorzitting heeft gemaakt. Dit is onvolledig en Ahmed mist een aantal punten die volgens hem belangrijk zijn. Hij heeft het idee dat de commissie meerdere dingen die hij inbracht opzettelijk weg heeft gelaten. Ook vindt hij dat de commissie op een belangrijk onderdeel niet goed heeft doorgevraagd. Over het verslag heeft hij de volgende opmerkingen:

1. De parkeerplaats: De politie verklaarde dat Ahmed op een parkeerplaats liep. Dit klopte niet: hij liep *langs* een parkeerplaats. Volgens Ahmed heeft hij dit tijdens de zitting gecorrigeerd, maar is zijn correctie niet opgenomen in het verslag. Ahmed vindt dit van belang. Want door de verklaring van de agent wordt volgens hem onterecht de indruk gewekt dat hij zich verdacht gedroeg omdat hij misschien zou inbreken in auto's of zoiets. Daarvan was geen sprake.
2. Het opdoen van de capuchon: Tijdens de zitting ging Ahmed staan en deed zijn capuchon op om te laten zien dat deze zijn gezicht niet bedekte. In het verslag is te lezen dat hij ging staan, maar er staat niet bij dat zijn capuchon zijn gezicht niet bedekte. Dit had er volgens Ahmed wel bij moeten staan.
3. Andere mensen: Ahmed gaf tijdens de zitting aan dat de plek waar hij werd staande gehouden een plek is waar andere mensen uit zijn flat ook regelmatig 's nachts lopen om hun hond uit te laten. En dat zij niet worden staande gehouden. Dit staat niet in het verslag. Ahmed vindt dit belangrijk voor zijn klacht over etnisch profileren. Hij vindt dat hieruit blijkt dat hij anders wordt behandeld dan anderen.
4. Van welke kant: Aan het einde van de zitting ging het over de vraag van welke kant de agenten kwamen. Eén van de agenten gaf toen aan dat hij dacht dat ze Ahmed van de zijkant benaderden. De andere agent herinnerde zich niet van welke kant ze kwamen. Dat de agenten van de zijkant kwamen, betekent volgens Ahmed dat het mogelijk was dat ze zijn gezicht hadden gezien. Want zijn capuchon bedekte zijn gezicht niet. Maar de commissie heeft niet in het verslag opgenomen dat uit het gesprek bleek dat de agenten zijn gezicht misschien hadden gezien en/of dat ze van de zijkant kwamen. In het verslag staat alleen dat de agenten zeiden dat ze zijn gezicht niet hadden gezien. Volgens Ahmed heeft de klachtencommissie op dit punt ook niet goed doorgevraagd.
5. Tijdstip: In het verslag staat dat de agenten stelden dat zij Ahmed later dan 00:30 uur controleerden. Maar in het verslag staat volgens Ahmed niet dat hij tijdens de zitting bewees dat dit niet klopte. Dat deed hij met een Facebook-bericht dat hij een paar minuten na de controle naar Controle Alt Delete¹⁴ stuurde. Ahmed vraagt zich af waarom de commissie na deze onjuiste verklaring nog enig vertrouwen had in de agenten. Nu de agenten hierover logen, had de commissie volgens Ahmed moeten aannemen dat zij ook op andere punten logen. Dat de commissie dit niet deed, bewijst volgens Ahmed dat zij een vooringenomen houding had. Ook is het oordeel van de klachtencommissie hierdoor volgens Ahmed op onjuiste informatie gebaseerd. Ten slotte merkt hij op dat de voorzitter zei dat het precieze tijdstip niet belangrijk was, wat hij een zeer vreemde opmerking vindt. Eén van de hoofdredenen voor de controle was immers het tijdstip.

Ahmed merkt hiernaast op dat ook de samenstelling van de klachtencommissie hem weinig vertrouwen gaf in een goede behandeling van zijn klacht. Er waren tijdens de zitting veel mensen aanwezig (drie leden van de commissie, twee secretarissen, de twee politieagenten en een leidinggevende), maar Ahmed was de enige persoon van kleur in de kamer. Voor de rest waren er alleen witte mensen. Ahmed vindt dat een commissie bij de behandeling van een klacht over etnisch profileren meer gemengd zou moeten zijn wat betreft kleur en/of etnische achtergrond.

Wat heeft de Nationale ombudsman onderzocht?

De Nationale ombudsman heeft aan de politiechef gevraagd om te reageren op Ahmeds klachten over etnisch profileren en over de manier waarop zijn klacht over de bejegening beoordeeld is. De twee betrokken agenten hebben mondeling een verklaring afgelegd over de klacht. Hiernaast zijn onderzoekers naar de locatie gegaan waar Ahmed is staande gehouden en heeft de ombudsman relevante wetgeving en jurisprudentie bestudeerd.

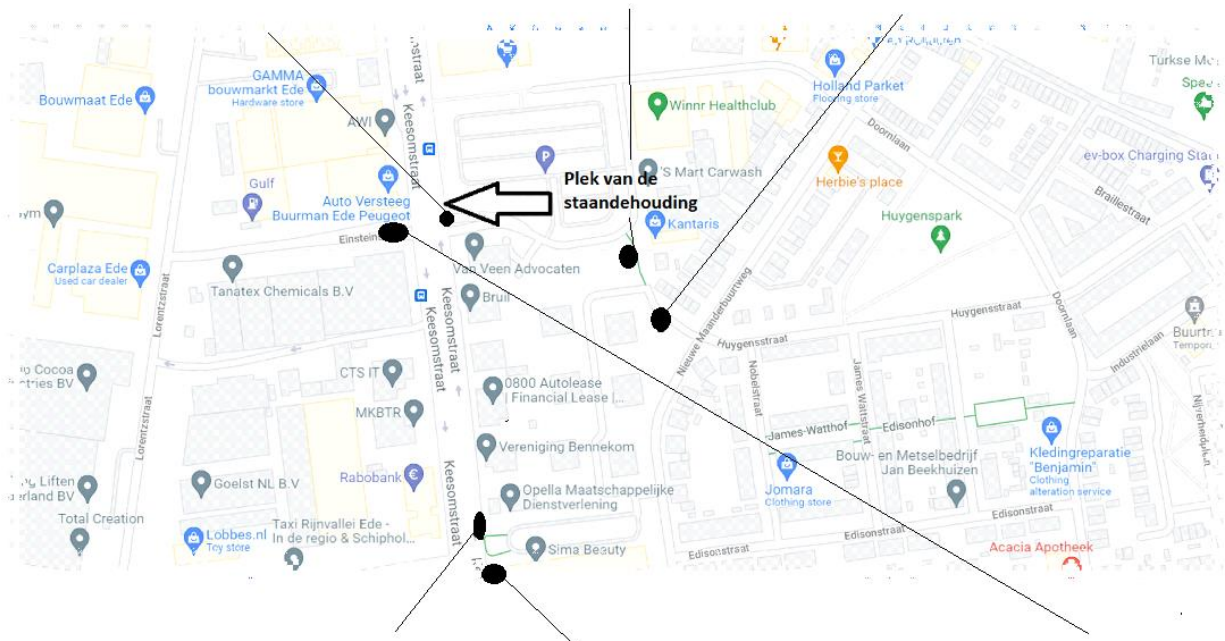
---

¹⁴ Controle Alt Delete is een organisatie die zich inzet tegen etnisch profileren en tegen het gebruiken van meer geweld dan nodig is.

Om de klacht over de klachtencommissie te behandelen heeft de ombudsman het verslag van de hoorzitting bestudeerd. Ook heeft de ombudsman Ahmeds klacht aan de commissie voorgelegd zodat zij erop kon reageren. Verder hebben onderzoekers van de ombudsman een gesprek met de commissie gehad over Ahmeds klacht.

De locatie

Onderzoekers van de Nationale ombudsman hebben de locatie van de standehouding bezocht. De foto's hieronder geven een beeld van de locatie van de standehouding.

Te zien is dat aan de westkant van de Keesomstraat, waar hij is staande gehouden, veel bedrijven liggen. Daar is ook een 'bewaakt en beveiligd bedrijventerrein' (zie foto 6). Te zien is ook dat ook aan de oostkant van de straat bedrijven liggen, maar dat daar ook een woonwijk ligt. De flat die te zien is op foto 5, is de eerste flat in een blok van flats dat daarachter ligt. Ook achter de parkeerplaats van de AH XL ligt een woonwijk. Deze ligt op minder dan 200 meter van de plek van de staandehouding. Vanaf de parkeerplaats loopt een pad naar de woonwijk (zie foto 2). Foto 1 toont de plek waar Ahmed liep toen hij werd staande gehouden.

Hoe reageert de politie?

De reactie van de politiechef

In reactie op Ahmeds klacht maakt de politiechef eerst een aantal meer algemene opmerkingen over (klachten over) etnisch profileren. Hij benadrukt dat er binnen de Nederlandse politie geen plaats is voor profilering op basis van etniciteit. Profileren hoort bij politiewerk, maar het mag geen etnisch profileren worden. Hij geeft verder aan dat het goed is om je te realiseren dat politieagenten handelen op basis van waarnemingen en soms in korte tijd beslissingen nemen, zoals ook bij Ahmed het geval was. De politiechef vindt het verstandig om terughoudend te zijn bij de beoordeling van opsporings- en controlehandelingen van politieagenten.

De reactie op de klacht over etnisch profileren

Ahmed is gecontroleerd vanwege een samenstel van factoren, aldus de politiechef. Die factoren zijn de locatie, het tijdstip en dat Ahmed een capuchon droeg. Op een tijdstip waarop een groot deel van de mensen op bed ligt, bevond Ahmed zich op een niet direct voor de hand liggende locatie. De locatie waarop hij zich bevond, behoort tot het type locatie waarvan bekend is dat het gevoelig is voor *"activiteiten waarmee grote persoonlijke en maatschappelijke schade wordt veroorzaakt."* Daarom vormt die locatie de basis voor niet-aflattende aandacht van de politie. Over het dragen van een capuchon gaf de politiechef aan dat dit weliswaar niet verboden is, maar dat het wel een factor is die eraan kan bijdragen dat de politie reden ziet voor een controle. Een deel van de mensen die de aandacht van de politie negatief op zich weet te vestigen, draagt nu eenmaal een capuchon. Zo proberen mensen hun onherkenbaarheid of anonimiteit te bevorderen. Over het samenstel van deze factoren schrijft de politiechef het volgende:

"Daaruit vloeit voort dat de combinatie van een man met een capuchon over zijn hoofd op een nagenoeg verlaten parkeerplaats, gedurende de voor nachtrust bestemde tijd, zonder van buitenaf direct of nagenoeg direct waarneembare min of meer plausibele verklaring, de politieke aandacht trekt. Van een goed, attent en accuraat observerende opsporingsambtenaar wordt verwacht dat deze combinatie van omstandigheden zijn professionele aandacht trekt. Hij of zij kan namelijk, nadat diefstallen of inbraken ontdekt zijn wel bevraagd worden over zaken die hem die nacht kunnen zijn opgevallen. Uitdrukkelijk is daarmee niet gezegd dat iedereen altijd maar at random en naar willekeur gecontroleerd moet worden. Er moet altijd sprake zijn van een samenstel van omstandigheden die als som der dingen een grotere eenheid vormt dan de afzonderlijke delen."

De politiechef merkt verder op dat door het feit dat Ahmed een capuchon droeg, zijn huidskleur geen rol kon hebben gespeeld in de beslissing om hem te controleren. Het was donker en door de capuchon werd het zicht op (een deel van) zijn gezicht weggenomen. De agenten hebben in hun zienswijze ook verklaard dat zij voorafgaand aan de controle niet konden zien wat voor een afkomst Ahmed had. Dat werd pas duidelijk nadat zij hem hadden aangesproken.

De politiechef erkent wel het bijzonder ongemakkelijke gevoel dat deze controle bij Ahmed heeft teweeggebracht. Ahmed liep gewoon zonder enig kwaad in de zin in de buurt van zijn woning en werd geconfronteerd met een controle door de politie. Aan zo'n controle, hoe goed bedoeld en hoe integer ook uitgevoerd, kan men een beklemmend gevoel overhouden. Dat beseft de politiechef. Hij betreurt het dat

Ahmed een onprettig gevoel aan deze controle heeft overgehouden. Maar in deze specifieke casus kan de controle volgens de politiechef de toets der kritiek goed doorstaan. Uit niets is gebleken dat de agenten Ahmed hebben staande gehouden op grond van zijn kleur of afkomst.

De reactie op de klacht over de bejegening

De politie heeft de indruk dat de aantijging van etnisch profileren een gevolg is van eerdere staandehoudingen en/of politiecontacten die Ahmed heeft gehad. Dit vanwege de opmerking van Ahmed in zijn klacht: *"Ik diende een klacht in tegen deze staandehouding omdat ik etnisch profileren bij de politie wil aanklaarten."* Volgens de politiechef blijkt hieruit dat Ahmed aanneemt dat er sowieso bij iedere controle van ieder willekeuring persoon van kleur sprake is van etnisch profileren. De politiechef stelt dat het niet denkbeeldig is dat vanwege deze aanname de uitleg die de agenten gaven over de reden voor de staandehouding, aan Ahmed voorbij is gegaan.

Aanvullende vragen

Na ontvangst van bovenstaande antwoorden heeft de Nationale ombudsman nagevraagd wat de politie precies bedoelt met een *"niet direct voor de hand liggende locatie"* waarvan bekend is dat zij gevoelig is voor *"activiteiten waarmee grote persoonlijke en maatschappelijke schade wordt veroorzaakt"*. En of de politie hier, als dit om criminaliteit gaat, meer (statistisch onderbouwde) informatie over kon geven. De politie geeft aan dat aandacht van de politie het resultaat is van tijd- en plaatsgebonden omstandigheden. Als toelichting schrijft ze: *"een voetganger in een horeca- en uitgaansgebied gedurende hoogtij-openingsuren trekt nu eenmaal minder de politieke aandacht dan een voetganger op een industrieterrein gedurende de voor de nachtrust bestemde tijd."* De politie antwoordde dat zij nadere onderbouwing over criminaliteitsontwikkelingen rond de betreffende locatie niet nodig vindt. Dit omdat het een gegeven is dat aandacht van de politie een bepaald maatschappelijk effect heeft. Als dat effect zou zijn dat de criminaliteitscijfers omlaag gaan, is dat geen aanleiding om de aandacht dan maar achterwege te laten. De politie geeft hierbij aan: *"Het gegeven dat er al jaren geen ontsnappingen meer uit de dierentuin zijn, kan geen aanleiding zijn om dan de hekken maar weg te halen."*

De Nationale ombudsman vroeg de politie ook naar haar werkwijze bij locaties die *"niet-aflatende aandacht"* krijgen. Hoe wordt het aandacht geven aan bepaalde locaties georganiseerd binnen de eenheid? Is er bijvoorbeeld een overzicht van locaties waar de politie extra surveilleert en worden agenten daarop geïnstrueerd? En was dit dan het geval voor de locatie rondom de Keesomstraat? Hierop gaf de politie aan dat er niet projectmatig wordt gestuurd op de Keesomstraat en omgeving. Er is wel andere projectmatig aan te pakken problematiek, bijvoorbeeld bij 'overlastlocaties'. De politie licht toe dat zij met niet-aflatende aandacht bedoelt dat oplettendheid tot de standaard aandachtspunten wordt gerekend. Dat behoort tot de dagelijkse opdracht voor agenten. Dat dit een locatie is waar de politie aandacht aan besteedt, is volgens de politie algemeen bekend binnen het team.

De ombudsman heeft ook gevraagd of de politie vaker mensen staande houdt op of rond de locatie waar Ahmed werd staande gehouden. En of de politie hier cijfers van heeft. De politie heeft deze cijfers niet gegeven. De politie licht toe dat zij hier niet goed zicht op heeft, omdat dit niet wordt geregistreerd.

De verklaringen van de agenten

De Nationale ombudsman heeft de agenten gevraagd om op de klacht te reageren. Ook heeft hij nog een aantal specifieke vragen gesteld. Agent Konings gaf aan de vragen niet goed meer te kunnen beantwoorden. De ombudsman kan afgaan op de verklaringen die hij tijdens de klachtbehandeling door de politie had gegeven. Hij herinnerde zich niet veel meer van het incident en was bang dat nogmaals verklaren tegenstrijdigheden zou kunnen opleveren. Agent Everts heeft wel een verklaring afgelegd.

De ombudsman heeft de locatie op Google Maps laten zien aan agent Everts en gevraagd naar de kant van waaruit de agenten kwamen aanrijden. Agent Everts geeft aan dat hij hier een bepaalde herinnering heeft

maar dat hij niet met honderd procent zekerheid durft te zeggen of die klopt. Hij heeft door de tijd heen een aantal keer verklaard en verteld over de klacht en zo is bij hem een bepaald beeld ontstaan. Maar het is de vraag of dit helemaal juist is. Zijn beeld is dat ze vanaf de Dr. W. Dreeslaan (deze straat ligt ten zuiden van de Keesomstraat en gaat daar in over) kwamen aanrijden en dat zij Ahmed de Keesomstraat zagen oplopen vanuit de Ingenieur Lelystraat.

Everts geeft aan wel nog honderd procent zeker te weten dat hij Ahmeds huidskleur niet kon waarnemen op het moment dat hij en zijn collega de beslissing namen om hem te controleren. Hij durft er zijn hand voor in het vuur te steken dat ook agent Konings die niet heeft kunnen zien. Het was donker en zij zagen een donkere gedaante met een capuchon. Volgens Everts had dit ook een vrouw kunnen zijn: ook dit hadden ze op dat moment nog niet goed gezien. Toen hij en zijn collega daar iemand zagen lopen, dachten ze: *"Wat gek dat hier iemand loopt, laten we die persoon controleren."* Everts vertelt dat zij vanaf dat beslistmoment tot het moment van uitvoeren ook helemaal niet meer bezig waren met de vraag met wat voor een persoon zij van doen hadden. Als politie bent je dan bezig met praktische vragen als: *"Waar parkeer ik."*

Over de locatie geeft Everts aan dat deze bij hem niet per sé bekend staat om haar criminaliteitscijfers. Wat de politie vaak ziet met cijfers van strafbare feiten, is dat die zich in golven bewegen. Zo kan er bijvoorbeeld een periode zijn met een golf woninginbraken of een golf auto-inbraken. Hij durft niet te zeggen of er toen iets speelde. Wel is er volgens hem eens een golf auto-inbraken geweest bij de parkeerplaats van de AH XL. Everts geeft aan dat de locatie een rol speelde omdat je normaal gesproken op dat tijdstip geen mensen meer ziet op de Keesomstraat. Hij vond dit dus opvallend. Er liggen daar wel huizen achter, maar die zijn volgens Everts wat verder weg. Bij het surveilleren let je erop of je iets ziet dat afwijkt van het normale straatbeeld en dat zij op dat tijdstip op die plek iemand zagen lopen week af, aldus Everts.

Agent Everts verklaart verder dat het dragen van een capuchon op zichzelf niet vreemd is, maar dat het wel de ervaring van de politie is dat degenen die zij op heterdaad betrapt altijd een capuchon dragen of iets anders dat hun hoofd en/of gezicht bedekt. De inbrekers die hij recentelijk op heterdaad had betrapt, droegen een capuchon en daarbij nog een hoog opgetrokken sjaal over het gezicht. Bij Ahmed zagen zij de capuchon, en op het tijdstip waarop ze hem zagen is dat wel een factor. Ze konden nog niet zien of hij ook iets over zijn gezicht droeg.

Wet- en regelgeving

In het onderzoek heeft de Nationale ombudsman ook de toepasselijke wet- en regelgeving bestudeerd. De agenten hebben de identiteitscontrole uitgevoerd op grond van artikel 8, eerste lid, van de Politiewet 2012:

"Een ambtenaar van politie die is aangesteld voor de uitvoering van de politietaak, is bevoegd tot het vorderen van inzage van een identiteitsbewijs als bedoeld in artikel 1 van de Wet op de identificatieplicht van personen, voor zover dat redelijkerwijs noodzakelijk is voor de uitvoering van de politietaak."

Dit artikel werd ingevoerd met de uitbreiding van de Wet op de identificatieplicht in 2005. Het betekende een behoorlijke verruiming van de bevoegdheden van agenten om burgers om een legitimatiebewijs te vragen. De wetgever wilde hiermee bijdragen aan een betere handhaving van regels en het verbeteren van het toezicht in de openbare ruimte.¹⁵ Toen de wet werd ingevoerd waren er wel zorgen dat het criterium 'redelijkerwijs noodzakelijk voor de uitvoering van de politietaak' onvoldoende was afgebakend en dat hiermee een risico zou ontstaan op een discriminatoire of stigmatiserende toepassing. Daarom is er een aanvullende instructie opgesteld voor de uitoefening van de nieuwe bevoegdheden. Hierin wordt onder andere ingegaan op dat criterium.

¹⁵ Memorie van toelichting, wijziging van de Wet op de identificatieplicht, het Wetboek van Strafrecht, de Algemene wet bestuursrecht, de Politiewet 1993 en enige andere wetten in verband met de invoering van een identificatieplicht (...), TK 2003-2004 29218 Nr. 3., p. 1.

Voor een vordering van het legitimatiebewijs op grond van artikel 8 van de Politiewet moet er altijd een geldige reden zijn die terug te voeren is op een politietaak. Onder de politietaken vallen: de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde, de handhaving van de openbare orde en de verlening van hulp aan hen die deze behoeven.¹⁶

De instructie geeft een aantal voorbeelden van situaties waarin een identiteitscontrole nodig kan zijn. Dit zijn onder andere:¹⁷

- Een auto rijdt 's nachts rond op een industrieterrein;
- Er vindt op straat of in een café een schietpartij plaats en het is relevant voor het onderzoek om de identiteit van (mogelijke) getuigen vast te stellen;
- Hangjongeren veroorzaken overlast in de openbare ruimte.

In de instructie staat verder dat er volgens de rechtspraak sprake is van een redelijke taakuitoefening als er een duidelijk verband bestaat tussen taakuitoefening en het toepassen van de vorderingsbevoegdheid.¹⁸

Toepasselijke jurisprudentie

De afgelopen jaren heeft de rechter regelmatig uitspraken gedaan over de vraag of een vordering van het legitimatiebewijs op grond van artikel 8 van de Politiewet rechtmatig was. Een aantal van deze uitspraken gaat specifiek over combinaties van locaties, tijdstippen en eventuele andere factoren die volgens de rechter al dan niet een legitieme reden voor het vorderen van het legitimatiebewijs vormden.

Uit deze uitspraken volgt dat er meer aan de hand moet zijn dan het zich rond middernacht bevinden op een plek die verder rustig is. Zo heeft de rechter beoordeeld dat de situatie waarin rond middernacht een Duitse personenauto een wijk in Boxtel inreed en enkele inzittenden in de wijk de auto uitstapten, geen situatie was waarin op grond van artikel 8 van de Politiewet een identiteitscontrole mocht worden uitgevoerd. De rechter vond dit niet redelijkerwijs noodzakelijk voor de strafrechtelijke handhaving.¹⁹ Uitspraken wijzen erop dat er een gegronde reden moet zijn, bijvoorbeeld gelegen in de aard van de locatie of in bepaald waargenomen gedrag, om het redelijke vermoeden te hebben dat er een kans is dat strafbare feiten kunnen worden gepleegd. Een situatie waarin de rechter een controle op grond van artikel 8 van de Politiewet wel rechtmatig vond, was die waarin twee agenten rond kwart over drie 's nachts een boxgang betraden om daar fietsen te controleren en daar iemand in een box aantreffen en controleerden. In dit geval was het de agenten ambtshalve bekend dat in die boxgang in het verleden gestolen spullen waren aangetroffen. De rechter oordeelde dat deze vordering noodzakelijk was voor de politietaak.²⁰ Een andere uitspraak laat zien dat ook locaties in combinatie met specifieke observaties een gegronde reden kunnen geven. Een als rechtmatig beoordeelde controle was een controle na een melding van een 'verdachte auto' – dit omdat er twee bestuurders inzaten die veel aandacht hadden voor hun omgeving – in een wijk waar op dat moment veel inbraken werden gepleegd. Toen de politie ging kijken, zagen de agenten in de auto een bruin gekleurde panty en een zwarte zaklamp liggen. Deze observatie in combinatie met de omstandigheid dat er op die locatie op dat moment veel inbraken werden gepleegd, vond de rechter voldoende grond voor een controle op grond van artikel 8 van de Politiewet.²¹

¹⁶ Instructie identificatieplicht over de uitoefening van bevoegdheden op grond van de Wet op de identificatieplicht, gepubliceerd in de Staatscourant Nr. 70055, 30 december 2016, p. 4.

¹⁷ Instructie identificatieplicht over de uitoefening van bevoegdheden op grond van de Wet op de identificatieplicht, p. 4.

¹⁸ Dezelfde plek als voetnoot hierboven.

¹⁹ Uitspraak Rechtbank 's-Hertogenbosch, 25 maart-2010 (ECLI:NL:RBSHE:2010:BL8763).

²⁰ Uitspraak Hoge Raad, 11 september 2018 (ECLI:NL:HR:2018:1536).

²¹ Uitspraak Gerechtshof Den Haag, 25 augustus 2014 (ECLI:NL:GHDHA:2014:2857)

Het handelingskader van de politie

In 2017 heeft de politie een eigen "Handelingskader professioneel controleren" opgesteld om zelf ook meer richting te geven aan wat belangrijk is voor een legitieme en goed uitgevoerde proactieve controle.²² In het kader gaat de politie onder andere in op het selecteren van wie wordt staande gehouden. De politie schrijft: *"Indien wij iemand selecteren voor een proactieve controle, doen wij dat op basis van objectiveerbare gronden, zoals een waarneming van afwijkend gedrag, soms in relatie tot andere feiten of omstandigheden met betrekking tot die individuele burger."* De politie benadrukt in het kader dat het belangrijk is dat een agent voor zichzelf concreet in beeld heeft welke objectieve redenen hij ziet om iemand te controleren. Het kader gaat verder in op het belang van het uit eigen beweging geven van een goede uitleg voor een controle.

De reactie van de klachtencommissie

De klacht over het verslag van de hoorzitting

Hieronder volgt de reactie van de klachtencommissie op Ahmeds klacht over het verslag van de hoorzitting. Ook worden de gedeeltes van het verslag weergegeven waar het om gaat.

Over het verslag in het algemeen

In een verslag wil de commissie de kern vangen van waar de klacht over gaat. Het is een zakelijke weergave van het gesprek. Het is niet het doel om alles wat er gezegd wordt volledig uit te schrijven. Het is meer dan een samenvatting, maar het is geen letterlijke weergave. De klager krijgt het verslag bij de beslissing op zijn klacht. De commissie stelt dat sommige punten die Ahmed in zijn klacht naar voren brengt, wel in het verslag staan, maar misschien niet zo uitgebreid als hij had gewild.

Ahmeds opmerking over het doorvragen

Dit verbaast de commissie. De voorzitter heeft tijdens de zitting met enige regelmaat gevraagd of iemand nog iets wilde toevoegen. Dit vraagt hij altijd bij elke wisseling van onderwerp. Ook aan het einde van de zitting heeft hij gevraagd of iedereen voldoende kans heeft gehad om alles te zeggen of dat de commissie nog ergens op moest terugkomen. Ahmed heeft dus alle kans gehad om dingen in te brengen.

De parkeerplaats

Het verslag: *"Agent Konings verklaart dat het een rustige nachtdienst was waarin ze weinig mensen op straat zagen lopen. (...) Hij verklaart dat zijn collega en hij het vreemd vonden dat er iemand in de nacht op een parkeerplaats bij een industrieterrein liep en dat ze daarom besloten een praatje te maken met de persoon. Agent Konings verklaart dat de parkeerplaats waarop de persoon liep donker was. Agent Everts verklaart dat hij zich aansluit bij het verhaal van agent Konings."*

Reactie klachtencommissie: De commissie geeft aan dat in het verslag een woordelijke weergave staat van wat de agent zei. Daarom staat dit zo in het verslag. In het oordeel spreekt ze bewust van een bedrijventerrein, niet van 'op de parkeerplaats'. Dus naar aanleiding van Ahmeds opmerkingen is niet 'op de parkeerplaats' overgenomen.

Het opdoen van de capuchon

Het verslag: *"Ahmed gaat staan en verklaart dat hij nu de kleding draagt welke hij ook droeg tijdens het bewuste controlemoment. Hij vraagt de commissie of zij dit ziet als donkere kleding. Hij verklaart dat hij niet donker gekleed is. (Opmerking: Ahmed draagt een zwartkleurige trui met een capuchon, een grijskleurige spijkerbroek en lichtkleurige schoenen)."*

Reactie klachtencommissie: De commissie stelt dat het tijdens de zitting inderdaad mogelijk was om zijn gezicht te zien. Maar dat zegt niets over hoe het toen die avond was. Het was donker en de agenten kwamen van een afstand. Dan kan het goed zijn dat je de huidskleur niet ziet. De commissie heeft daarom niet in het

²² Handelingskader professioneel controleren, te vinden op de website van de politie.

verslag geschreven dat je zijn gezicht tijdens de zitting wel kon zien. De commissie heeft expliciet nog aan de agenten gevraagd naar de capuchon en of ze zijn gezicht dan niet zagen en beide agenten bleven daarbij. Uit de verklaringen en het tonen van de capuchon kon de commissie niet afleiden dat de agenten Ahmeds gezicht hebben moeten zien.

Van welke kant

Reactie klachtencommissie: De commissie stelt dat het klopt dat één van de agenten zei dat ze hem van de zijkant benaderden. Volgens de commissie is het ook best even gegaan over de vraag of de agenten Ahmeds gezicht hebben kunnen zien (zie ook de verklaring bij 'opdoen capuchon'). De commissie heeft dit ook rechtstreeks aan de agenten gevraagd. De commissie vond de verklaringen van de agenten (dat zij Ahmeds huidskleur niet hadden gezien) geloofwaardig. Er zijn twee verklaringen van agenten die zeggen dat ze zijn gezicht absoluut niet konden zien tegenover één verklaring van Ahmed. En de omstandigheden (donker, afstand) maken de verklaringen van de agenten aannemelijk.

Andere mensen

Reactie klachtencommissie: Het klopt dat Ahmed heeft verteld dat hij vlakbij de plek van de staandehouding woont en dat er volgens hem daar vaker mensen hun hond uitlaten. Voor de beoordeling van de klacht was het feit dat Ahmed vlakbij woonde en dat er soms ook andere buurtbewoners daar lopen niet van bijzondere relevantie. De kern van de zaak was immers of de agenten gegeven de op dat moment kenbare omstandigheden aanleiding hadden om Ahmed staande te houden. De commissie vermoedt dat dit de reden is dat de opmerking van Ahmed niet in het verslag terecht is gekomen. Erop terugkijkend, was het misschien zorgvuldiger om dit op te nemen in het verslag. Dit omdat het van belang is dat de klager zich gezien en gehoord voelt.

Het tijdstip

Verslag: "Agent Konings verklaart dat het in zijn beleving misschien wel later was dan 00:30 uur en dat ze al even niemand meer hadden gezien op straat. (...) Ahmed verklaart dat de agenten de commissie willen misleiden door te zeggen dat het tijdstip van de controle later was dan 00:30. Hij verklaart om 00:50 uur na de controle telefonisch contact te hebben gehad met iemand om over de controle te vertellen. Hij verklaart dat het tijdstip voor hem belangrijk is, omdat de agenten liegen. Als ze over één ding liegen, liegen ze altijd. De agenten verklaren dat ze het tijdstip gevoelsmatig hebben aangegeven en het niet prettig vinden om voor leugenaar bestempeld te worden. De commissie stelt dat ze inhoudelijk en feitelijk naar de klacht wilt kijken en dat ze het tijdstip van 00:30 aanhoudt zoals het in het dossier staat."

Reactie klachtencommissie: Ahmeds klacht klopt niet. Anders dan hij stelt, wordt dit punt wel weergegeven in het verslag en heeft de commissie 00:30 uur als tijdstip aangehouden. De commissie is het verder niet eens met Ahmed dat zij had moeten concluderen dat de agenten logen over het tijdstip en dat zij daarom ook op andere punten logen. De gevolgtrekking dat de agenten liegen vindt de commissie te groot. Volgens de commissie bleek uit de verklaring van de agenten dat er een andere beleving van het tijdstip was. De commissie bevestigt verder dat er tijdens de zitting even een discussie was tussen Ahmed en de voorzitter. De voorzitter had gezegd dat voor hem half één 's nachts of vier uur 's nachts niet heel veel uitmaakte. In de context van de hele klacht vond hij het vooral van belang dat het een nachtelijk tijdstip was, dat het donker was en dat het een doordeweekse dag was.

De reactie op het gevoel van Ahmed bij de witte samenstelling van de commissie

De commissie geeft aan dat ze een diverse samenstelling van de commissie belangrijk vindt. Dit gaat niet alleen om etnische diversiteit. Die diversiteit zit hem ook in expertise en professionele ervaring. De commissie wil een brede maatschappelijke blik hebben en vindt het belangrijk om mensen met verschillende achtergronden te hebben. De klachtencommissie heeft op dit moment geen diverse samenstelling als het gaat om etnische achtergrond. Daar streeft ze wel naar, maar dit is in de praktijk erg lastig. De commissie ontvangt vaak maar zeer weinig sollicitaties van mensen van kleur. Op dit moment is de commissie aan het

kijken naar manieren om mensen van diverse etnische en culturele achtergronden aan te trekken. De commissie merkt wel op zij uiteindelijk niet bepaalt wie er in de klachtencommissie komen: de leden solliciteren op de functie en het is aan de minister om een nieuw lid goed te keuren.

De commissie geeft aan dat het in beginsel niet zo is dat de samenstelling van de commissie plaatsvindt op basis van de klacht. Voor de zittingen wordt van tevoren al een jaarschema gemaakt. Dat wordt later met klachten gevuld. Het uitgangspunt is dat het niet mag uitmaken welke klachtencommissie een klacht behandelt. Heel soms wordt er een uitzondering gemaakt en wordt de samenstelling aangepast vanwege de expertise en/of professionele achtergrond die een bepaald lid heeft. De commissie kan zich wel iets voorstellen bij het gevoel dat Ahmed heeft bij een klachtencommissie die helemaal wit is. En dat een meer gemengde samenstelling hem een beter gevoel had gegeven. Als de commissie meer etnisch divers was geweest, dan zou ze voor zover mogelijk ook wel rekening willen houden met dit gevoel. Net zoals dat ze bezig is met de man/vrouw verhouding in een commissie zou ze rekening willen houden met etnische diversiteit. Dit ook vanwege het doel van de klachtenprocedure, dat gaat om het herstel van vertrouwen. De commissie ziet het als onderdeel van haar rol dat zij dit probeert te faciliteren. Daarom heeft zij ook aandacht voor de sfeer van het gesprek. Van de commissie mag verwacht worden dat zij zich zoveel mogelijk in de positie van een klager kan verplaatsen. Commissieleden worden ook mede geselecteerd op hun empathische en invoelende vermogen. In dit geval probeerde de commissie zich ook in Ahmed te verplaatsen. Hoe is het om het gevoel te hebben dat je er altijd wordt uitgepikt? Dit gevoel straalde Ahmed aan alle kanten uit.

Hoewel zij Ahmeds gevoel bij een witte commissie kan begrijpen, denkt de commissie niet dat haar behandeling van en/of oordeel over Ahmeds klacht beter of slechter geworden is door haar samenstelling. De kwaliteit hiervan wordt niet beïnvloed door de witte huidskleur van haar leden. Hun huidskleur doet geen afbreuk aan hun integriteit of aan de kwaliteit van het werk. De klachtencommissie zou het betreuren als dit zo wordt gezien. Daar herkent zij zich absoluut niet in.

Een leerpunt van de klacht

De commissie staat achter haar oordeel en beoordeling. Maar het is altijd goed om kritisch naar het eigen handelen te kijken. In dat licht geeft de commissie aan dat zij een volgende keer het oordeel nog wat uitgebreider zou kunnen onderbouwen door iets specifieker te zijn over de feiten en omstandigheden van de staandehouding die zij meeweegt voor het oordeel. Dit ook gelet op het rapport 'Verkleurde Beelden', dat later is uitgekomen. Daar heeft de commissie met belangstelling kennis van genomen. De commissie neemt ter harte dat de klager een zorgvuldige en feitelijke onderbouwing van het oordeel belangrijk vindt. Dit alles neemt niet weg dat zij haar advies goed gemotiveerd vindt en dat zij de klacht naar eer en geweten heeft behandeld.

De toepasselijke wet- en regelgeving

In de Algemene wet bestuursrecht (Awb) staat dat een adviescommissie het verslag van het horen van de klager in het advies aan het bestuursorgaan moet opnemen.²³ In de toelichting op deze wetsbepaling geeft de wetgever geen verdere uitleg over de vraag wat in het verslag moet worden opgenomen.²⁴ De wetgever heeft wel meer uitleg gegeven bij de wetsbepaling die het *bestuursorgaan* verplicht om een verslag te maken van het gesprek dat het bestuursorgaan zelf met een klager voert. In de toelichting staat dat het noodzakelijk is dat het bestuursorgaan de hoofdlijnen van wat er tijdens het horen is besproken, schriftelijk vastlegt. Op welke wijze aan de plicht tot verslaglegging vorm wordt gegeven, wordt verder aan het bestuursorgaan zelf overgelaten.²⁵

²³ Artikel 9:15, vierde lid, van de Awb. Zie ook een eerder rapport van de Nationale ombudsman over een klacht over het verslag van de klachtencommissie: rapport 2021/045, te vinden op de website van de Nationale ombudsman.

²⁴ Memorie van Toelichting, aanvulling van de Awb met een regeling over de behandeling van klachten door bestuursorganen, TK 1997-1998 25837 nr. 3, p. 24.

²⁵ Dezelfde bron als voetnoot hierboven, p. 21.